

ԿԻՉՈՐՈՒՄՆԵՐ

Զաղաքալին «Կոմալյի» օրաթերթի հավելված

1991 թ. Մարտ: № 19: Գինը՝ 50 կոպ.

ՍԱՍՈՒՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

24 ԺԱՄ ԱՂԵՏԻ ՎԱՅՐՈՒՄ

(Գնկաներիցյան օրերի խորհրդա՝ պատմության համար)

Դյուսերիսում եմ: «Ելցվել եմ, լալ շեմ կառոզ», կասեր ժողովրդական երգը: Գիժա ցի բակից «Ռեական ախպոր» մեղեդին է ծառում, դուրսից լալիս է, կեշանա կ' բաղում կա: Մառած Լանգենի եմ: Գիժա Արագածըն է: Մանրանից պաղ Լա մի է փշում: Մտովի վրանի տակից Լորից Վարպետի հոգեցունց տաղն է յովում. «Սև մուր ամպեր նակտիղ

ղիզվան, զուման հազար, Ալագյազ...»: Ո՛ր զնալ: Առաջին հանգրվանս այստեղ միշտ գրողների միության Լեհինա կանի բաժանմունկն է: Չր կա: «Թանվոր» քերթի խրմ բազրությունն է: Չկա: «Լեհինականյան կյանկ» ազդեցողությունների խմբազրությունն է: Չկա: Փրեւում եմ ընկերներես, ծա-

ւարներես, փաստագրական գեներես հերոսների հարազատներին: Չկան: «Քեզ րս պատող շմեաց, զուր ես գալիս, այ գարուն» տողերն եմ ակամայից մտաբերում և րսա սովորության ուժի Լայ լեսու կամաց ուղղում եմ դեպի «Թանվորի» խմբազրություն, չէ որ ստեղծագործական գրեթե բոլոր միություններն այս շենում են

տեղավորված: Երկրաչարժր խմբազրության շեներ հողին է հավասարեցրել: Հողվածի, ակնաբի, սեպոր տաժների վրա աշխատելիս, բանաստեղծություններ և եամակներ կարգալու, հեռախոսով ուղի փաստ հշտելու ժամանակ իրենց աշխատանքայիններում միեջև օրս իր նմանն ու ծավալը շունեցող ահավոր այս ոգրեզությունը գոն եմ զնացել խմբազրի տեղակալ, քերթի հոգս ու շաներով ապրող, սերասիր լազոցող Լեհինա ՍԵՐՅԱՆԸ, պատասխանատու Լարտուզար, վերակառուցման-ճարտարապետ շենիվ իր

կոշումն ու գործը վերստի գտած ՌՈՒԳՈՒՆ ՄԱՐՏՅԱՆԸ, միշտ իր եամակներն ու պրոբլեմների մեջ, միշտ ընթերցողների հոգսերի հեռականների բաժնի վար ՉԻՎԱՆՇԻՐ ՄԱԹՈՍՅԱՆԸ կուսակազմակերպության Լստողար, կուսակցական կյանկ բաժնի վարիչ ՌՍՅԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ, կուստրայի և կենցաղի բաժն աշխատակիցներ, իր գործի անմեացող եվրոված ԱՌԲԱ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ, կար (Շարունակությունը՝ 2-1 էջում)

24 Ժ Ա Մ ԱՂԵՏԻ ՎԱՅՐՈՒՄ

(Սկզբը՝ 1-ին էջում)

ընթացում գրական բարձր կուլտուրայով ու պրոֆեսիոնալիզմով ընթերցողի սրելիքն դարձած ՄՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԸ, կուսակցական բաժնի գրական աշխատող, հեռուգրական որոնումը դադարեց ՔԱՄԱՐԱ ՀԱՐՈՒՔՅԱՆԻՑԱՆԸ, բարգձմանչուսի ՄՈՒՍԱՆՆԱ ԳԱՎՈՅԱՆԸ, ԱՇՈՏ ԱԶԱՐՅԱՆԸ, ՆԱԳՅԱ ԿՑՈՒՐԵՂՅԱՆԸ, բանաստեղծուհի ՀԱՅԿԱՆԻ ՏՈՆՈՅԱՆԸ, ԳՈՀԱՐԻԿ Լ ՔՆԱՐԻԿ ԷԼԲԱԿՅԱՆ Լույսերը, մտախառն մաղ: Փետրուկում եմ, բայց չեմ գտնում Հովհ. Շիրազի մանկությունը ամենապայծառ ընկերներից լրագրող, Հայրենական մեծ պատերազմի 2-րդ աստիճանի շահանախիր, գեղանկարիչ ԳՈՒՐԳԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆԸ: Ես ևս չբկա, զոհվել է, զոհվել է «Բանվոր» հերթական համարը ձևավորելիս՝ տպարան ուղարկվող նկարի ուսուցիչ դեռ չչորացած: Երկրաշարժին զոհ է զենացել նաև լենինականցի երիտասարդ նկարիչ Գ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ: Երբեմնի հումորաշատ, կենսախիղջ հաղափում, ուրիշ ընկերները Հայրափաղակ էին ասում, այժմ համատարած ողբ ու սուգ է, համատարած ավերակ: Հատուկ նախ, մի հարկանի սեփական տների դռներ են բացվում ու փակվում: Անաղմուկ և անժայիտ կենսական, սոսկալի է պատկերացնել: Սահմակցուցիչ այդ լուսրյանը ուղեկից՝ փրկարում եմ արձակագիր ընկերոջս՝ «Բանվոր» թերթի խմբագիր Հենրիկ Պետրոսյանին:

— Հենրիկի միակ տղան աղետին զոհ է զենացել, — ասում են Մոսկովյան շրջանավանդի գործկոմի աշխատողները:

— Իսկ չէի՞ք ասի՞ ինչպե՞ս գտնել գրողների միության պատասխանատու Բարունգարին, արձակագիր ՊԱՏՎԱԿԱՆ ԳՈՒԿԱՅԱՆԻՑ:

— Իզուր եմ փնտրում, ընկեր Վուկասյանին մի ևս էի որ առաջ թողեցիք: Ասում են՝ նրա եղբայրն էլ է զոհվել...

Հուլիսին Խնդրեցի, հանապարհվում եմ դեպի Շիրակացու փողոց: Այստեղ՝ 85-րդ շենքի 4-րդ բնակարանում՝ իր տանը, մի ֆանի շարք առաջ արձակագիր-բարձրանիչ Մուշեղ Քահնազյանի, բանաստեղծ Վահան Սևանի և Պատվականի հետ գրուցում, կատակում էին, խոսում մեր գրական հոգեբանի: Իսկ հիմա «Բարուկ»-ը եմ կոչում «Անհատաբարձր» գրքերի հեղինակը չկա: Հինգ հարկանի շենքը կարծես ուժանակված լինի: Բնակիչներն էլ վակուացված են: Մեծ Հայրենականում զոհված ծաղկաշենքի Մուշեղի որդին՝ Պատվականը մանկավարժ էր, զեֆեկոլոյդ և արձակագիր: Արձակագիր-հոգեբան (կարգակցել «Մարտ սեղուկը», «Մրտամաշ անձրև» պատմի

զամեները, կհամոզվեմ), արձակագիր-հաղափացի (վրկա՛ նրա «Բարուկ»-ը եկել է վրկալը), հասարակական եռանդուն և անձնվոր գործիչ, ապացույց՝ վերջին տարիներին գրողների միության կենտրոնի բաժանմունքի պատասխանատու Բարունգար աշխատելը:

Նորից կայինքին փողոցում եմ: Քայլերս ինձ տանում են դեպի N 16 շենք: Արդեն իմացել եմ, որ այստեղ բնակվող գրամատուցող ընկերս՝ ՎԱՐԳԵՆ ՄՈՒՎՍԻՑՅԱՆԸ, չկա, զոհվել է ընկերներից 7-ին, երկու քուրսերի և հարսի հետ: Սարսուռ է անցնում մարմնով: Ինչպե՞ս, ինչպե՞ս սիրտս չձակի, սրելի վարդգես, երբ «Բանվոր», «Ավանգարդի», «Մոկոտական զրպուցիչ» էջերում նորից հանդիպեմ ևս բանաստեղծություններին, պատմվածքներին, հումորեսկներին... Ինչպե՞ս սիրտս չձակի, երբ կենսական, Երևանի, Կրկվականի, Սանֆրանցիսկոյի քաղաքներում և այլուր նորից դիտեմ ևս «Կանչող հեռուներ», «Կապույտ լեակներ», «Ախ, այդ Շուշանը», «Բերսարք» օպերացիան» և այլ պիեսների բեմադրությունները: Սեղանիս ևս նոր գիրքն է՝ պիեսների ծագումնաբան: Չհասցրի նրա մասին ինչ հետ կիսվել, ինչպես լինում էր հաճախ բեմադրություններից հետո: Հիմա ինչպե՞ս, ինչպե՞ս չբեմ կենսականում, որ այնպե՞ս չկա ևս «Մեզ չմոռանալ» հեղինակը: Քեզ մտանալ կլինի՞, դու ուսուցիչ էր, լրագրող, բանաստեղծ, արձակագիր, գրամատուցող... Ընկերասեր, մաղաժամ, անկեղծ ու անմիջական: Քեզ ինչպե՞ս, ինչպե՞ս մոռանալ, Վարդգես: Մահից քան ընկա՞մ երբ մի ֆանի ամիս առաջ լրացավ ևս 60-ամյակը: Ես իմ ծոցագրքայինք երբեք չեմ չեցի ևս 4-53-23 (բն.) և 2-39-26 (աշխ.) հեռախոսները, չէ որ դեռ 1975 թ. կենսականի տիկնիկային քաղաքում բեմադրված ևս մի ստեղծագործության վերնագրով դու պատգամել ես, «Մեզ չմոռանալ»: Չէ, չեմ մոռանա...

Ավերված հաղափում ոչ տեղացու համար, սեր չորս բոլորը ավերակաբուրներ են, հոնդազող մեկնաններ, չքսափրված տղամարդիկ, սևազգեստ կանայք, ավտոմեքենաների խցանում և անսպասելի իրարանցում, դրվար է կողմնորոշվել, գրանել ուզածը հասցեն, հետաքրքրվել ծանոթների հակառակորդ: Ավտոմեքենայով մի կերպ հասնում են ևս հաղափ կենտրոն, չուկայի մաս են: Գրեցի բարձր հարկը (զինտոի խառնուրդ շենք) երկրաշարժին զոհ է զենացել: Մտանում եմ մի-

(Շարունակությունը 3-րդ էջում)

ԼՈՒՍԱՆԱՐՆԵՐԸ՝ Վ. ԿՈՏՈՎԻ

Գ Ի Մ Ա Ց Ե ' Ք , Ծ Ն Ո Ղ Ն Ե Ի

Հարգելի խմբագրություն, ձեզ գրում է ՆՈ 10 դպրոցի 10-րդ դասարանի աշակերտ Հրաչիկ Շուրուպյանը: 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ի ահեղ երկրաշարժի ժամանակ թեև վնասվածքներով, սակայն ֆիզիկապես փրկվեցի. բայց ահա հոգևոր անամոք, քանի որ կորցրեցի իմ սիրելի համադասարանցի կորոս ու քույրերիս՝ Հրապ, Հերիկին, Հրանուշ Շուրուպյաններին: Մենք հոր

կորոս երկխաներ էինք, ծնվել ու մեծացել էինք հայկական ավանդական ու բազմազան ընտանիքում: Նման էր մեր կենսագրությունը, նույնն էր մեր միջավայրը, մայրերի գուրգուրանքը: Բընել ենք միջնակց փառաբոված ու կերել միևնույն ամանից, միասին հաճախել ենք ՆՈ 4 մանկապարտեզ, ՆՈ 10 դպրոց ու սովորել միևնույն դասարանում: Սիրում էինք պարել, երգել, ամուսնանալ, երազել ու ծիծաղել...

ՀՐԱՅՐ ԱԿՔԱՎԱՆ
ՃՈՒՂՈՒՐՅԱՆ

Մեզի էր 1974 թ. սեպտեմբերի 18-ին, սովորում էր ՆՈ 10-րդ դպրոցի 7-րդ «Բ» դասարանում: Սիրում էր ասմունքներ, երգել ու նվագել: Նրա մաս կկատարվի էին բարությունը, ազնվությունը, պարզամտությունը և աշխատասիրությունը: Սիրում էր օգնել պապիկին ու ձգտում էր նրա պես խելացի ահեռ տալու գաղտնալ: Հայրը ուժեղ, քիկնեղ ու գեղեցիկ էր: Այդ օրը վառ երազ էր տեսել և անտրամադիր եկել դաս, ծիծաղում և ծիծաղեցնում էր երեխաներին: Արդյո՞ք կանխագագանում էր նրա մաս, որ դա իր վերջին ծիծաղն էր լինելու ֆրանսիզների դասին:

Հիշում եմ, այդ դասը վառում էր բնիկեր ծղոյանը: Հրաչիկը ետից ծիծաղեցնում էր: ...Ներ սկսվեց աղետը, բոլորս բղավեցինք, փախանք տարբեր անկյուններ, ոմանք էլ դուրս փախանք: Հանկուտակ մեկն մյուսին, բնկնում ու անհետանում էինք փոշու ու ծանր անարկաների մեջ: Ամեն կողմից ձայներ, ձայներ... Վայրկյանների բնթացում տասնյակ հազարավոր մարդիկ զոհ դարձան տարերիին, նր

բանց մեջ՝ իմ եղբայր, իմ քիկուն՝ Հայրը:

ՀԵՐՄԻՆԵ ԱԿՔԱՎԱՆ ՃՈՒՂՈՒՐՅԱՆ

Մեզի էր 1975 թ. դեկտեմբերի 5-ին: Ընդամենը երկու օր առաջ հավաքվել էինք մեր բնակարանում ու տոնում էինք Հերմինեի ծննդյան 13-ամյակը: Ուրախանում էինք, երգում, պարում ձայնագրիչի ուրախ հեշտունների տակ, չկարծելով, որ համառոտ մեր վերջին ուրախությունն է: Ստացել էր շատ բացիկներ իր բնկերու հիներեցի և 13 հատ մեխակ՝ եղբայրներից: Բայց, ավագ, այդ մեխակները՝ զուգեցին նրա շիրիքը:

Հերմինեն մեր դասարանի լավագույն աշակերտուհիներից էր: Լավ էր սովորում, սիրում էր մանուկներին և եռագում էր դառնալ մանկական բժշկուհի: Նա մեր խոհեղատուն էր, մեծա հոգի էր ու բարի: Բայց, ավագ, անսպասելի կորուստ էր մեր հոգիների... Այս ամենի մասին գրելով, սիրես նմվում է... Կապուտաշյա Հերմինեն գեղեցիկ էր ու ձյան պես սպիտակ, վարդագույն այտերով: Խոսում էր մեղմիկ ձայնով,

մտածում խելացի ու սառնասիրտ:

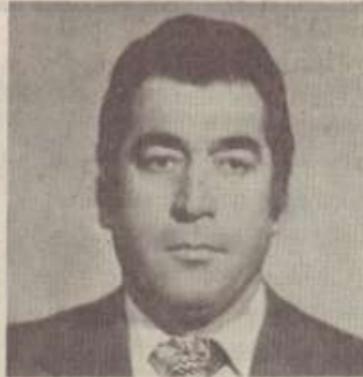
ՀՐԱՆՈՒՇ ԳՈՐԳՅԱՆ ՃՈՒՂՈՒՐՅԱՆ

Մեզի էր 1975 թ. հունիսի 2-ին:

Սառայա, իսկական հայի գեղեցկություն ունեցող ֆայրա վաղ տարիքում, դեռ կյանք չտեսած, հեռացավ կյանքից... քողեցիով անհուն և անմոռանալի հույներ: Գրեցից շատերը հիշելիս, բախիձով էլ լցվում բոլորիս սիրտը, արցունքով՝ բոլորիս աչքերը: Երկվորյակներ էինք:

Ահեղ, դաժան երկրաշարժը հեռացրեց ծնողներին սրտի մի մասը: Քայրս շատ էր սիրում երգել, ծիծաղում էր զարեան վարձուհի գեռակի նման, իր պարով վառվում էր բոլորին: Նա լավ գործում էր զարեյները և այլ ձեռքի աշխատանքներ, որոնք մինչև այսօր գեղեցկացնում են մեր տնակի պատերը: Այն, ինչ եղել է, հետքերի չես կարող...

Մեացել եմ մեռել: Ցայց չեմ տալիս իմ ծանր վիշտը, բայց հոգեպես տանջվում եմ: Մշտապես հիշում եմ անմեղ, գեղեցիկ, սառայա, բարի ու խելով ֆայրիկին: Գիմացե՛ք, մեր ծնողներ, ինձե՛րը ձեզ հույս տվե՛ք, Ջապելով մեր արցունքը Ապագային հայեցե՛ք...

ԻՈՒՋՄԻ ԿԱՐՍԵՂՅԱՆ

Մեզի է 1986 թվականին: Մանուկ հասակում կորցրել է ծնողներին: Մանկությունը դաժան է եղել, նաև կյանքի մեղացած տարիները: Կարծես ամեն տանջանք ու դժվարություն ստեղծվել էին նրա համար: Հնաշյուղ դրամ, նա հեշտությամբ էր հաղթահարում դժվարությունները, օգնում նաև իրեն դիմող մարդկանց: Սիրված ու հարգված էր բոլորի կողմից և խնջույքների ու ուրախությունների ժամանակ միշտ իր հրաշալի ձայնով ու նվագով հաճույք էր պատճառում բոլորին: Երկար տարիներ սպասում էր նոր բնակարանի: Ստացավ այն, նորոգեց, բնդամենը շորս ամիս ապրեց այնտեղ: Փվեց վայրկյանների ընթացքում, գերեզման դարձավ իր, դասեր՝ Սիմայի ու թոռնիկի՝ Մարիամիկի համար: ՍԻՄԱ ԿԱՐՍԵՂՅԱՆ

Մեզի 1980 թ., Լենինականում, սովորել ու ապրել է Մաշտոցի անվան դպրոցը: Սիրում էր երաժշտությունը և հորից ժառանգել էր հրաշալի ձայն: Դեռ 10-րդ դասարանում էր սովորում, երբ ընդունվեց Երևանի

երգ-երաժշտության ստուդիան: 1980 թվականին նա ընդունվեց գույպիդեմի ա/մ: Ամուսնացել էր, ուներ իր նման հրաշք մի աղջիկ: Սիրում էր մաքրություն, ծաղիկներ, բոլորից շատ՝ որք մնացած իր դասրիկին: Վերջին օրերին հաճախ էր երգում «Իմ ուղին» երգը, ասես մտրված անցել էր, որ այն պիտի դառնա մուր գիշերվա պես: Գեղեցկների թ-ի առաջնության, երբ փառանքներից համեցին Սիմային, նա ուշադիր նայեց շորքը՝ փնտրելով հարազատ դեմքեր, բայց չգտնելով, հավերժ փակեց աչքերը: Ինչ իմանար Սիման, որ մայրն էլ մահվան դեմ կռիվ է տալիս հիվանդանոցում:

ՄԱՐԻԱՄ ԿԱՐՍԵՂՅԱՆ

Կարճ եղավ քո կենսագրությունը, հոգիս, կարճ՝ քո ապրած տարիների պես: Հիմք ուղում, որ մանկապարտեզ հաճախելիս, որպեսզի քեզ չբնեղացնեին, որպեսզի միշտ լինեիր մեր կողքին: Ինչ իմանալիս, որ միակ փրկությունը դա կլիներ: Արհամարիքի Ամառիկն ամբողջ գիշեր փարվել ու համբուրում էիր տատիկդ: Ինչ իմանար նա, որ դա քո վերջին, հրաժեշտի համբուրանն է:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ, ՎԱՐՇԱՍԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Մեզի է 1959 թվականի ապրիլի 20-ին, Լենինականում: Սովորել է Պետրոս Դուրյանի անվան ՆՁ դրպրոցում: Գպրոցը բարձր առաջադիմությամբ ավարտե

լուց Տեսա մեկնել է զինվորական ծառայության: Գերմանիայում ծառայելու ընթացքում կրկին աչք է ընկել իր բարձր կարգապահությանը և հրամանատարների կողմից բազմիցս արժանացել է խրախուսանքների ու շնորհակալագրերի: Վերադառնալով հայրենի քաղաք, աշխատանքի է անցավ որպես գազի արտադրական միավորումում: Ամուսնացած էր, ուներ 2 երեխա: Երկրաշարժի օրը ընկեցինք Տեսա միսին պատրաստվում էին նր շելու իրենց ընկերոջ մերեղյան օրը: Ընկերների Տեսա միասին էլ կնքել է մահկանացուն՝ որբացնելով երկու երեխաներին, երիտասարդ կնոջը:

24 Ժ Ա Մ Ա Ղ Ե Տ Ի Վ Ա Յ Ր Ո Ւ Մ

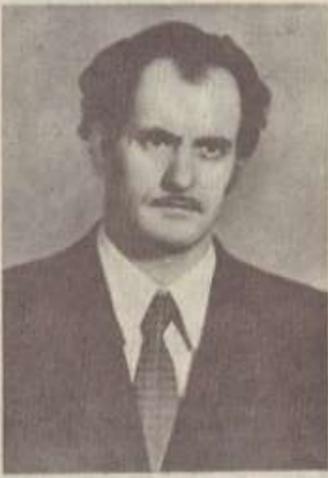
(Սկիզբը՝ 2-րդ էջում)
 ին տարիքի մի բնկերու: Նրա ավեր բնակարանից երկարամիջ կուռնիկ շերտի կառուցվելու է տեսլիկ որոշ իրեր և զգե՛ր դուրս բերել: Զուգակցից առանձին-առանձին սրբում է Գ. Գեմի-Նյանի «Վարդանանք», և. Գայտեցի «Ռանչպարեն ի կանչը», Բաֆիու «Սամվելը» և բազմաթիվ այլ գեղարվեստական գրքեր ու պրատե մի կողմ դարձում. ար

անց փոշին սրբելու համբուրում է նարեկացու «Մատյան ողբերգություններ» և հազիվ հուզմունքը զսպելով պատասխանում է հարցերին:
 — Անունս Ռաֆիկ է: «Ստումմաշ» գործարանում եմ աշխատում: Ուսանող աղա ունեմ երևանում: Այս տեղ էի բնակվում, — ցայց է տալիս Շահումյան փողոցի Ն 188 շենքի 116-րդ բնակարանը: — Մե՛նք ողջ ենք մնացել, էլի շնորհակալ ենք

Ասածուն: Ա՛յ, մեր Ամենափրկիչ եկեղեցին հրապարակի վրա, որ նորոգում էին, երկու կես է եղել: Յարվեր-ժի գմբեթներից մեկը ավերվել է, բայց վայր չի բնկել: Ճիշտ է, շատ զոհեր ունենեմ, բայց Յուսուֆին Անի չի դառնա... Կվերականգնե՛մ, կյանք կտանե՛մ...
 Ռաֆիկ Ավետիսյանից էի շայն կողմ գիմարներ են

տարբեր ազգություն: Մտնում ենք մեկին, անունը՝ Վաժա է, ազգանունը՝ Խոջիշվիլի:
 — Մարտին պիտի գորսցրվեմ: Մեղոներս Զեստաֆոնում են ապրում: Երբ պետք լինի, ես մեր գուժարանակի տղաների հետ կմնամ այստեղ՝ Լենինականում և կօգնեմ շինարարներին: Մի ֆանի օր առաջ ես մի հայ երեխայի կյանք եմ փրկել...
 ...Գնում եմ փնտրե-

լու Հայրենական մեծ պատերազմում զոհված լինելու կանցի հայտնի դուրսվա-հար Սեդոյենց Կարոյի երամիշտ որդուն՝ Փարա Սրենդոյանին... Երեկացի փողոցի վրա շեմ տեսնում այն երեք բարձրահարկեր, որոնցից մեկում ապրում էր Փարա: Շենքի մի բնակչից հարցնում եմ. «Ճանաչում ե՞ք Փարային»:
 — Ինչպե՛ս չէ, — լինում է պատասխանը: — Նա ողջ է, մի անհանգստանա:

Տեքստիլ-կարի արտադրական միավորման գործվածքային ֆաբրիկայի ենթադարձաբաժնի Իսախանյանը նվիրված էր իր մասնագիտությանը և

ԿԱՐԵՆ ՎԱՐՍՉՊԱՏԻ ԻՍԽԱՆՅԱՆ

Քաղաքական աշխատանքին: Ազգիվ և անկաշառ անձնավորություն էր, հարյուրավոր երիտասարդների հիանալի վարպետ-դաստիարակ և փորձառու արտադրության հրամանատար: Ողջ կոլեկտիվի սերն էր վայելում մարդկանց օգնելու ու դժվարին պարագայում սատար կանգնելու պատրաստակամությամբ...

Դեռևս էր Կապենի մանկությունը: 14 տարեկան էլ չկար, որ մանկատանից տեղափոխվեց արտադրություն: Նրա աշխատանքը գնահատվել է բազմաթիվ մեդալներով և պատվոգրերով, ընտրվել է քաղաքի դի պատգամավոր:

Դեռ էլի կարող էր օգտակար գործ անել հարազատ ձեռնարկությանն ու հայրենի քաղաքին, եթե այդպես հանկարծակի չընդհատվեր Կ.Իսախանյանի կյանքը, որից 42 տարին նվիրաբերեց տեքստիլագործների կոլեկտիվին, մասնակից լինելով նրա վերաշինման ու հզորացման գործին:

ԺԵՆՅԱ ԳԻՆՈՍՅԱՆ

Ծնվել է 1970 թ. հուլիսի մեկին, ծառայողի ընտանիքում:

1977 թ. ընդունվեց Կիրովի անվան (№ 2) ուսանական դրպ

ԱՐՄԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ

րոց, ուսումնասիրության ընթացքում յուրորեց գերազանց գնահատականներով և դրպրոցն աւարտեց 1987 թ.: Մասնակցել է մի շարք քաղաքային օլիմպիադաների և միջոհադող ճանաչվել: Արմենը աչքի էր ընկնում իր լավ վարքով, ընկերների կողմից սիրված ու հարգված էր: Արմենը միաժամանակ սովորել է Կոմիտասի անվան (№ 2) երաժշտական դպրոցի կարճատև ընթացքում, որտեղ առանձնակի ունակություններ, գերազանց գնահատվել:

Ընտանեկան փոքրիկ հավաքների ժամանակ Արմենը

ԿԱՐՄՅԱՆ

տանեցիկներին ուրախացնում էր իր նվազով: 10 տարեկան հասակից նվագում էր իր ընտրանի համարը՝ «Գարնան ծաղիկ» երգը, որը մեծ հաճույք էր պատճառում պապիկին:

1987 թ. նա ընդունվեց Երպի-ի Լենինականի մասնաճյուղի մեխանիկական բաժին: Գերազանց գնահատականներով փոխադրվեց երկրորդ կուրս: Դեկտեմբերյան արևալիքը նրան թողեց ինստիտուտի փլվածքների տակ, գտնվեց 9-ին...

ԳՈՂԱՐԻԿ ՍԱՄՎԵԼԻ ՀԱՎՈՐՅԱՆ

Կենտրոնի ու ժպտերես այս աղջիկը դեռ չէր բոլորել իր կյանքի 13-րդ գարունը:

Ծնվել էր մեծ քրոջ պես. նույն ամսի նույն օրը, միայն երկու տարով փոքր: Միասին հաճախում էին Արտյոմ Պետրոսյանի անվան № 10 դրպրոց: Այդ օրն էլ միասին գեղացին չուզեմալով և Գոհարիկը տուն այլևս չդարձավ: Նրան սիրով են հիշում դրպրոցի ուսուցիչներն ու դասընկերները: Հիշում են, թե ինչպես քնքուշ էր երգում «Վարդը», «Երագ», «Նաիրյան դավար բարդի» և ուրիշ:

հանրամասնող երգեր: Այդ շքանորքի նախադրմանցով էր գեղարվեստական ինքնագործունեության բազմաթիվ պատվոգրերի: Բազում երազներ ուներ, որոնցից մեկն էլ երգչուհի դառնալն էր: Սուսաննան մի երկտող է ձուներկ վաղամտիկ քրոջը՝ Գոհարին: Անա այն.

Գարոցի ճամփին փնտրում եմ միշտ քեզ,
Ժպտացող բոլոր աղջիկների մեջ,
Տեսնում եմ միշտ քեզ,
Իմ քույրիկ դու հեզ:

Բեկի գյուղերից Խամակյանների ընտանիքում 1927 թ. ծնվեց ԱԼԵԿՍԻ ՀՐԱԶԻ ԽԱԺԱԿՅԱՆԸ: Կենսախինդ և

ՌԻՐԱՆ ԵՎ ՏԵՌՐ

մշտաժպտ Ալեքսանդր, ուր էլ որ աշխատում էր, դառնում էր կոլեկտիվի սիրելին:

1961 թ. նա անդամագրվեց Լենինականի տեքստիլ կոմբինատին՝ որպես մատակարարման բաժնի վարիչ և դարձավ նրա արտադրության շարժիչ ուժերից մեկը:

Խամրեց կատակասեր, կենսախինդ Ալեքսանի ծախաը, երբ մասնագավ նրա միակ դուստրը՝ գեղեցկադեմ Եղսիկը: Այդ օրվանից նա դարձավ մտախոհ, ապրումները հաճախ գլխացավեր առաջացրին:

ԳՅՈՒՄԲԵՆԻՆ

1988 թ. դեկտեմբերի 6-ին նրան բուժման ուղարկեցին № 8 հիվանդանոց: Տանից դուրս գալիս երկար-երկար նայեց բոլորին և տխուր ձայնով ասաց.

— Ինչո՞ւ եր ինձ տանում հիվանդանոց...

Գնաց և այլևս չվերադարձավ: Քանզվել էր հիվանդանոցը և գլխին ընկած պանկի մի փոքրիկ կտորը վերջակետ էր դրել գյուղերվա երգով ու կատակով ապրած, հուժնորով օժտված մի գյուղերցու կյանքին և:

ՌԻՐԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՅԼԻՐԱ ԽՈՐԵՆԻ ԳՈՂՈՍՅԱՆ

Ծնվել է 1952 թ. դեկտեմբերի 7-ին, Լենինականում: 1969-ին սովորել է Լենինականի № 6 դպրոցը, հետո երկու տարի սովորել է Երեվանում, տեխնիկական ուսում նարանում: 1971 թ. աշխատանքի է անցնում Լենինականի կապի հանգույցի հեռագրատանը որպես հեռագրավարուհի: Այստեղ նա աշխատեց մինչև 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ը...

1974 թ. ամուսնացել է, ունի 2 տղա:

Ճյուղան բարեխիղճ ու ազնիվ աշխատող էր, վայելում էր կոլեկտիվի հարգանքը, սիրված կին և մայր էր իր ընտանիքում:

1988 թ. դեկտեմբերի 7-ը նրա կյանքի թելը կտրեց աշխատանքի վայրում: Այդ օրը, ընդմիջման ժամին, կապի հանգույցում հավաքվել էին աշխատանքային ընկերները: Տոնական սեղան՝ սովորական պես, հանգույցի թելարանում: Նոր էին սկսել բարեմադրությունները, երբ սկսվեցին անող ցնցումները: Ընթաց 25 կապավորներից փրկվեցին միայն երկուսը: Ձոռված ների մեջ էր նաև Ճյուղան...

Ճյուղան և Կարինեն անժամանակ, ողբերգաբար հեռացան կյանքից, սակայն ուղիղ մեկ տարի անց, նույն օրը՝ դեկտեմբերի 7-ին, նր

բանց կոլեայր Կամսարին ծնվեց երկվորյակ աղջիկներ: Ու եղբայրն իր երեխաներին տվեց թանկագին քույրիկների անունները:

ԿԱՐԻՆԵ ԽՈՐԵՆԻ ԱՎԱԳՅԱՆ

Ծնվել է Լենինականում, 1954 թ., հունիսի 1-ին: 1961 թ. ընդունվել է № 6 դպրոցը, սովորել քարձր առաջադիմությամբ, որից հետո սովորել է Լենինականի հաշվապահական դպրոցում: Մինչև 1976 թ. աշխատում էր Լենինականի պետքանկում, սկզբում որպես հաշվետար, ապա հաշվակախ:

1974 թ. ամուսնացել է, ունի 2 երեխա: 1984 թ. աշխատանքի է անցել Լենինականի գույվոլեմի արտադրական միավորումում, որպես գործող բանվորուհի:

Կարինեի կյանքի թելը կըտրվեց աշխատանքի վայրում, 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ին: Նրան փյառակների տակից համեցին միայն դեկտեմբերի 16-ին... Նրա վախճանը ցրցեց բոլոր ճանաչողներին: Հարազատներն ու բարեկամները, հարևաններն ու ծանոթները ընդմիջու կնիշեն նրա ծախաը, բարի սիրաը, հայ կընոց անմոռանալի հայացքը:

Հաղոց սիրոց քար է դարձել հարձրացել է սարն ի վեր, Սարի գլխին, մուրճը ձեռքին, Գատնությունն է կերտում սև:

ՄԻՆԵՎՎ ՎԵՐՋ ԱՆՏԱԾԱՆ

ՆՎԱԼԻԳ ԳՐԻԳՈՐԻ ԳԱՎԹՅԱՆԸ դեռ չէր բոլորել կյանքի 48-րդ տարին, երբ գոհ գնաց տարերացին աղետին: Աշխատանքային ամբողջ կյանքն անցել է տեքստիլ-կարի արտադրական միավորումում, սիրվել ու հարգվել է գործընկերների կողմից: Կյանքում չէր ունեցել իր սեփական բնակարանը: Նա ամուսնացած չէր, սակայն մագրական սիրով սիրում էր ՎԱԼԱԳԱՆ ՀԱՎՈՐԻ ԱՐԱՋՅԱՆԻՆ, որն

իր հարևանի որդին էր: Երեխան էլ իր հերթին էր սիրում նրան՝ այդ հիասքանչ կնոջը: Ստանալով նոր բնակարան, Նվարդը մեր շնորհախորանցների պատասխանեց միայն՝ կարծես ևս չպետք է վայելեմ այս բնակարանը: Այո՞, սխալ չէր գուշակել նրա սիրաը... Հնուցավ կյանքից, իր հետ տանելով վեցամյա Վաչագոսին, որն այդ օրը գտնվում էր նրա տանը: Նրանց հիշատակը միշտ վառ կմնա մեր բոլորի սրտերում:

Մ Ի Ո Ղ Ջ Ը Ն Տ Ա Ն Ի Ք

ՄՈՒՍԱՆԱ ԱՄԷՐՍՆԻ ՆԵՐՍԻՍԱՆ

Մեզի է 1963թ. Ավարտելով № 10 դպրոցը, ընդունվեց Երևանի բժշկական ինստիտուտ: Շատ երջանիկ էր ներքինը ընտանիքը, շատերն էին ընդօրինակում: Սակայն, ավագ, մոր երջանկությունը դարձավ դժբախտություն: Մի խոսք կա, ասում են, թե չարի մատը մեզն էր... Աստուծո կամքը չեղավ, շուտ եկավ բախտի անիվը: Սուսաննան երկրորդ կուրսում էր, երբ հայրը ստափույթի գնաց գործի ու չվերադարձավ: Լսեցին գուցե՞ զոհվել էր ավտոկործանում: Երբ վրա հասավ դաժան երկրաշարժը, Սուսաննան արդեն ավարտել էր բժշկական ինստիտուտը: Շատ հարգված էր դասախոսների և ընկեր-ընկերուհիների կողմից: Միակ նշանատակն էր՝ անցնել գիտական աշխատանքի, գտնել շաքարախոս հիվանդության բուժումը և օգտակար լինել մարդկությանը: Ավագ, ցանկությունները չկատարվեցին: Վերջինս անհաջողությամբ հանդես եկավ Երևանի համալսարանում, բայց հողվածագրի ամուսն արդեն սև գծերի մեջ դրվեց: Անուսանցած էր, արդեն 40 օրվա մայր էր, ուներ արու զավակ, շատ էր սիրում մանկանը: Անտոսանուկի է մանկան անմեղ հայացքը: Անիծյալ երկրաշարժից հետո չորս օր էր անցել, երբ ֆրանսիական փրկարար ջոկատը ծածկաստաների տակ գտավ Սուսաննանին իր մանկան հետ:

Երկրաշարժի պահին Սուսաննանի մայրը աշխատանքի մեջ էր, ուզում էր գանգի սալ ջրկան, բայց գերբնական մի ուժ կարծես թույլ չտվեց: Մրտածում է մայրը՝ եթե զանգեի, գուցե... Կամ՝ գոնե վերջին անգամ կլսեի ձայնը...

Այցի են գաղիս հարազատ, ծանոթ, վիշտը կիսում: Վշտից չորացել, ուռենի է դարձել որդեկորույս մայրը (դաժան դաժան բառ): Թարմ ծաղիկներով շիրիմն է զարդարում զավակի, որդեկորույս բողոր մայրերի հետ երկու տարուց ավելի ողորմ է ու լալիս...

ՎԵՐԱ ՊԵՏՐՈՍԻ ԹԱՄԻՐՅԱՆ (ՍԱՐԳՍՅԱՆ)

Լուսանկարից մեզ նայող այս բարի և հեզամամբույր կնոջ ժպիտը կարծես անսպառ է դառնում, երբ անբարբ ճայացնով նայում են նրան:

Մեզի է 1937 թվականին, Լեհիեականում, մեհենավարի ընտանիքում: 1956 թրվականին ավարտելով Ավ. Խահակյանի անվան դրամատիկական թատրոնը և Կարմիր խաչի ֆուրաճան դպրոցը և 1958 թվականին ավարտում այն գերագնացության դիմումով: Ապա նույն թվականին ընդունվում է բժշկական ուսումնառանքի մանկաբարձական բաժինը և դարձյալ ավարտում բարձր գեներալական կոչումով:

Միջին կյանքի վերջն աշխատեց Բաղրամյան ծննդատանը:

Ամենազգվածը անապատի կորցրած մաքուր մասին գրելն է: Անձնավորության, որն ապրում էր, աշխատում, որ հոգու խորհում շատ երազանքներ էր փայփայում ու գուրգուրում, մինչև որանց իրականություն դառնալը:

Սիրված անձնավորություն էր Վերան և՛ որպես մանկաբարձ, և՛ որպես աշխատանքային ընկեր, և՛ որպես մայր, և՛ վերջապես՝ լավ կին էր ամուսնու համար: 28-ամյա աշխատանքային կենսագրության էջերում շատ են հիշարժան օրերը, Վերայի համար ուրախություն ու տրամադրություն բերող օրերը: Ամեն մի նոր ծնվող մանկան հետ Վերան ևս մանկացել է, փոքրիկի աշխարհ գալու նիշն ընդունել է արցունքախառն աչքերով: Եվ նրան թվացել է, որ իր ընտանիքում մասնագիտությունը ամենամոտաբերականն է:

Քա լուսանկարը առաջին վկան դարձավ Ամեն որդու ամուսնույն: Դու օրհնեցիր երիտասարդ նորապարտակներին ու թվաց, որ ֆաշիստներից բաժնիկ արցունքները միայն բարության սերմեր կծրացնեն երիտասարդների հոգիներում: Դու անհուն կարողություն էր սպասում այդ երջանիկ պահին: Ավագ դաժան եկերաշարժը շինայեց լեզ, կարվեց ֆաշիստների թելը ֆաշիստի աշխատավայրում: Այժմ դու լեզ հետ չես, բայց հավատացած եմ, որ ֆաշիստները լեզ կտեսնեն իրենց երեխաների մեջ և կծնվի մի նոր Վերա, որը կդառնա ֆաշիստների, անբարի կյանքի օրգանական շարունակությունը:

Լուսանկարից նայում են երբեմնի երջանիկ ընտանիքի սղն աղմուկները, որոնք անմեղ գոհ դարձան ամապոր երկրաշարժին:

Այն շարագուշակ օրը՝ 1888 թ. դեկտեմբերի 7-ի առավոտյան, ՅՈՒՐԱ ԵՆՈՒԹԻ ՄԱԼԽԱՅԱՆԸ (ծնված 1950 թ.) անհամբերությամբ տուն էր շտապում, շտապում էր իր տաք օջախը վերադառնալու: Երկու անգամ կորցնելով Մուկվա-Լեհիեական ինքնաթիռի տոմսը, վերջապես գրանցեց այն երրորդ անգամ, ասես շտապում էր ընդ առաջ իր շարժականագրին: Եթե թեկուզ մեկ ժամ ուշ հասներ տուն, սույա սպոր կսպրեք Նե 25 ԲՑՏ-ի գլխավոր ինժեները, որի ընտանիքից փրկվեց միայն Նե 25 դպրոցի 10-րդ դասարանի աշակերտ Վահրամ Մալխաչյանը:

Նե 28 դպրոցում էր աշխատում ՕՏԵՆՅԱ ՌԱՅԱՏԵՆԻ ՄԱԼԽԱՅԱՆԸ (ծնված 1951 թ.) որպես ուսուցիչ լեզվի և գրականության ուսուցչուհի:

Ռա Հիանալի ընկեր էր, լավ մարդ, սակայն աղետը նրան էլ չխնայեց: Ընտանիքում սիրված ու հարգված էր ԹԱՄԱՐԱ ՋԱԿԱՐԻ ՄԱԼԽԱՅԱՆԸ (ծնված 1918 թ.), որը շուրջ կեսդարյա աշխատանքային ուղի էր անցել և նոր էր վաղելիու վատասնամ հասնակու ընդհանրացրել: Հայտնի էր թոռնիկներով ու մեծ հույսեր էր կապում ներքին հետ: Բայց չհասցրեց տեսնել նրանց՝ իր երազանքներն իրականացնելու: ԵՆՈՒԹ ԵՆՈՒԹ ՄԱԼԽԱՅԱՆԸ (ծնված 1974 թ.) իր գեղեցիկ հայացքով, բարի խառնվածքով ոչ մի օր, ոչ մի պահ չի հեռանում երրորդ աչքերից: Սովորում էր Նե 25 դպրոցի 8-րդ դասարանում: Կյանքը նրա համար հեքիաթային երազ էր: Բազմակողմանի զարգացած երեխա էր, սիրում էր կարդալ, իսկ շախմատը նրա տարերքն էր...

ՄԱՌԱՆ ԼԵՎՈՆԻ ՄԻՄԱՆ

ՅԱՆԸ ծնվել է Լեհիեականում, 1928-ին: Երեխե խաների հայր էր, լավ ամուսին, բարի, խելացի, համեստ և արդարամիտ մարդ: Նվիրված էր իր ընտանիքին ու հարազատներին:

Հիանալի մտղելագործ էր Մալխաչյանը: Սիրում էր կոշիկագործի արհեստը: Նոր էր լրացել նրա 60 տարին: Զարմանով էր նկատում, թե ինչպես անցան տարիները: Այդպես էլ շնացրեց ստանալ առաջին կենսաբուժակը: Ահավոր աղետը խրվեց նրա կյանքը: Զոհվեց կրեղ և աղքատ հետ միասին:

ԱՄԱՆՍԱ ԱՐՏԱՎԱԶՅԻ ՍԻՄՈՆՅԱՆԸ ծնվել է Լեհիեականում, 1931-ին: Աշխատում էր կաբի արտադրական միավորման Ն 2 մասնաճյուղում:

Ամալյան հարգված էր կոշիկագործի և վաճառու էր ընկերների սերն ու համակրանքով: Անցնելով կենսաբուժակի, զաղարեցրեց աշխատանքը: Ամալյան շատ էր սիրում իր ընտանիքը, ամբողջ հոգով նվիրված էր իր

ՄԻՄՈՆՅԱՆՆԵՐ

Երեխե ընտանիքին և շուրջ թոռնիկներին: Ուներ յոթ երազանքներ, որոնք չիրականացվեցին:

ԹՈՒԶԱՆՆԱ ՄԱՌԱՆԻ ՍԻՄՈՆՅԱՆԸ ծնվել է 1958 թրվականին, Լեհիեականում: Ավարտելով անգլիական թեոլոգիկ դպրոցը, նա գնաց մարտիկական և աշխատանքի անցավ կապի անհատական պատվերների ֆարիկայում որպես ղեկավար հի:

Թուզաննան մեծի հետ մեծ էր, փոքրի հետ՝ փոքր: Երեխանիկ թխվածքներով ու հայտանախնդրով ցանկացած տանտիրուհու հետ կարող էր մրցել:

Ամուսնության 8 տարիներին երազում էր միայն լրտեսի մանկան նիշ: Ողբերգական էր նրա վախճանը. անկարգության ազդեցիկ երեխանի բացման մեջ մոխրացավ նախնայանի փողոցի Ն 188 այրված շենքի վրա տակներին հետ:

ԴԱԺԱՆ ԶԱԿԱՏԱԳԻՐ

Լուսանկարից նայող այս գեղեցկադեմ ամուսինները «մտերիմ» են եղել դեռևս մանկապարտեզի խմբից: Մանկական շշկերությունը ուժեղ է գտնվել և նրանք հանդիպել են միմյանց, մաքուր սիրով ընտանիք կազմել: Ամենամեծ զավցն այն է, որ ամբողջ ընտանիքով նրանք հրամեշտ տվեցին կյանքին: Կյանք, որ սպորան ծագում էր նրանց:

Ընտանիքով հանգստանում էին Ստեփանավանում: Ստացվեց այնպես, որ 2-8 որ շուտ վերադարձան:

ԼՒԻԿ ԱՆՈՒԾԱՎԱՆԻ
ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ միջինի կազմիտան էր: Ծնվել է 1955 թ. օգոստոսի 1-ին, ծառայողի ընտանիքում: Մայրը բազմազավակ ու բարի մի կին, միշտ ուշադիր երեխաների նկատմամբ, հպարտանում էր իր 5 զավակներով և առանձնապես Էդիկով:

Նա բոլորի մշտադարձ մեջ կմնա այնպիսին, ինչպիսին կար, դեռևս 35 տարին շրջադարձ, գեղեցկադեմ, խորունկ, խելացի աչքերով: Ծառ կարճ տևեց նրա կյանքը:

Ավարտեց մանկավարժական ինստիտուտը, ծառայեց բանակում, ջոկատավարություն արեց դպրոցում: Պատանամար հայտնվեց միջնակցի վարչությունում որպես կոմերսիոնային քարտուղար, միաժամանակ ՆԳ վարչության ստանձին վաշտի հրամանատարի քաղզով տեղակալ:

Էդիկի խառնվածքը ակնհայտորեն իր արտացոլումն է գտնել աշխատանքում: Նա հասնել է թերև զորքի մինչև վերջ տանող մարտի սկզբում շայնություն: Գիտելիքների խորացման ներքին պահանջը ըզզաց և ուսանեց Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում: Նշանակվեց Մոսկովյան շրջանի ՆԳ բաժնի անչափախառնների գծով տեսչության պետ: Էդիկը սպորտի վարպետ էր, Հայաստանի բազմակի չեմպիոն, դպրոցականների համաժողովների քրոնզե մեդալակիր սուներամարտի գծով, հսկ ճրտոյ ընթացմարտի չեմպիոն վարպետության չեմպիոն:

Բարեկիրք էր, աշխատանքի, անհիտարիների ընկեր: Ծառ էր սիրում իր ընտանիքին՝ կնոջը՝ Սիլվա Գևորգյանին և մանկաներն աղանձիկ՝ Կառնիկին և Արմենին: Ծառ էր նմիոված Եսև ծնողների ու հարազատներին:

ՍՆՎԱ ԱՍԶԳՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆԸ ծնվել է 1965 թվականի նոյեմբերի 24-ին: Մանկավարժ էր: Կեղեցիկ արտաքին և բազմաթիվ բարեմասություններ ուներ: Սիրված էր շրջապատում և աշխատակալում: Նրա ընտանիքը մի տար րույն էր՝ ինչ որ սիրալուստե գտնվեցին համար, որոնք չերմացնում էին երիտասարդ ծնողների սրտերը:

Փյատակների տակից երկրաշարժից 6 ժամ հետո դուրս բեցեցին թե՛ Էդիկին և թե՛ Սիլվային: Սիլվան անընդհատ երկնում էր, որ չկամ իր սիրունիկ ծագուկները: Հարազատները նրան հուսադրում էին, բայց չէր հավատում: Գուցե կարելիք ամուսինները, եթե ողջ մնային զավակները: Չդիմացան այդ ցավին:

ԿԱՐԵՆ ԷՂԻԿԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ ծնվել էր 1980 թ. փետրվարի 20-ին: Ծնողներից ծառանգել էր գեղեցիկ դեմք և գեղեցիկ մոզի: Սովորում էր № 23 դպրոցի 2-րդ դասարանում, պարապում անգլերեն: Ուսման գերազանցիկ էր:

Համակրելի դեմքը մշտապես պայծառ էր: Որևէ բան պատմելիս աչքերը փայլում էին, դեմքը լուսավորում, շուրջը լույս ու ջերմություն էր սփռում:

ԱՐՄԵՆ ԷՂԻԿԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ ծնվել է 1985 թվականի սեպտեմբերի 21-ին: Ընտանիքի ուրախությունն էր, տատիկի և պապիկի գոգոտանքը՝ առարկան, բարի, խելացի և ծպտեղեղ: Հայրը և մայրը փարաբովել էին փոքրիկին, որ իրենց մարմնով փրկեն նրան, բայց անօգուտ: Դժվար է հաշտվել իրողության հետ, անպատմելի և աննկարագրելի կորստի հետ: Զորս թանկագին և անմոռանալի դեմքեր:

ԱՐՄԵՆ ԷՂԻԿԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ծնվել է 1973 թ. վերջին օրը՝ դեկտեմբերի 31-ին, Լենինականում: 1988 թ. սովորում էր № 23 դպրոցի 9-րդ «ա» դասարանում: Այդ տարի ավարտել էր մաս № 4 նրա-ժըռուական դպրոցի դաշնամուրային բաժինը և նվագում էր պիանոների տան ջազ-անսամբլում: Երկրաշարժի օրը դպրոցում ունեին 2 ծամ, որից մետո եկել էր տուն (Օիրակայի 23 ա, բն. 13), որպեսզի մետո գնա արակտիկայի: Զոն վեց շենքում, չիմանալով, որ կոտուներ եղբայրը՝ Կարենը դարձավ հաշմանդամ:

ՍՆՎԱ (ԱՆԱՀԻՏ) ՎԱԿԻՎՈՅԻ ՀԱԿՈՐԳՅԱՆ

Ծնվել է 1964 թվականի մարտի 1-ին, Լենինականում: Սովորել է Տերբանի անվան № 15 դպրոցում, այնուհետև՝ № 5 պոլիտեխնիկոստում նախնայում: Իմ անուշիկ քույրիկ, ծնվեցիր զարնան՝ գեղեցկությամբ և զարթոնքի առաջին օրը: Ուսանողական տարիներից զբոսար թո կյանքի ընկերոջը:

Վնադարս սիրույ պատուհանն էին թո երեք սիրալուստե բալիկները: Ինչպիսի երազներով ու թաղանթներով տեղափոխեցիր նոր բնակարան և ինչպիսի ոգևորությամբ ապավինելով Աստուծո՞ւ՝ մկրտեցիր զոստիկներին: Ավաղ, երկնազորը պաշտպանեց թեզ և թո դատրիկին՝ երեք տարեկան Արաքսային... երկուսով դարձար անյուր աղետի քառատուն վայրկյանի զոհեր...

ԳԱՎԻԹ ԽԱՉԻԿԻ ԳՈՂԻԿՅԱՆ

...Դավիթը հազիվ 31 տարեկան էր, ծնողների միակ զավակը: Ավարտել էր Արևիկ գյուղի դպրոցը, 1984-ին՝ պոլիտեխնիկական ինստիտուտը: Աշխատում էր Ախուրյանի շրջանի «Գյուղտեխնիկոստում», ինժեներ էր: Ազնիվ ու շիտակ էր, մարդամուտ ու մարդասեր: Դեկտեմբերի 9-ին րոտում էր ամուսնություն 10-րդ տարեկիցը, սակայն ճակատագիրը կիսատ ու աղեր թողեց բոլոր երազները: Դավիթը զոհվեց Լենինականի հիվանդանոցային համալիրում, որ բուժվում էր: Նա այնպես չի տեսնում իր երեք զավակներին, նրանց երազանքների իրականացումը:

...Եվ ասում են՝
Ծամանակն է բուժման վերջը:
Դու կիմանա զավցն զգացող զշտի տեղը...

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՀԱՅԿԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

ՔՐՈԶ ԳՍԱՍԱԾԻՑ
Սուսաննան ճակատագրով նմանվեց մորը, երեք տարեկանում զրկվեց մորից: Նույն մոր տարիքում էր՝ 34 տարեկան, զոհվեց տեքստիլ կտմի մատում: Երկար փնտրելուց հետո 54-րդ օրը այս համատ ու բարի էակից գտնվեց միայն ձախ ոտքը:
Իր կյանքի դառնություններն ու դժվարությունները Սուսաննան ժառանգեց որը մը-մացած երեք անչափահաս երեխաներին, որոնք մինչև օրս պառտում են մոր վերադարձին ու չեն կարող հավատալ այս անդարձ կորստին: Փոքրն այդ շրջանում ընդամենը երեք տարեկան էր:
Տեր Աստված, երջանկություն պարգևիր բոլոր անմեղ զոհերի որրուկներին:

ՄԱԿԲԵԹ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Ծնվել է 1950 թ. Սևանի Լճաբն գյուղում: 1967 թ. ավարտել է միջնակարգ դպրոցը բարձր առաջադիմությամբ, շարունակելով ուսումը հաստոցաշինական տեխնիկոստում, սպա պոլիտեխնիկական ինստիտուտում (Լենինականի մասնաճյուղում): Աշխատում էր կարի արտադրական միափորման գլխամասային ֆարիկայում որպես կավճագող վարպետ: Այստեղ դարձավ աղետի անմեղ զոհերից մեկը:
Մակբեթին սիրում էին բոլորը ինչպես աշխատանքի վարում, այնպես էլ մերձավորների և հարևանների շրջանում: Հայրենասեր էր, սիրում էր տեղեկագործել:

ԳՐՈՄ Է ԳՈՒՍԻԸ ԱՆԿՐԱՆԻԿ ԱՎԱԳԻ ԱՎԱԳՅԱՆ

Ծնվել է 1951 թ. դեկտեմբերի 31-ին: Ամեն տարեմուտ մենք դիմապորում էինք մեր ուրախ ու տաք օջախում, որի ծամանակ իր կատակներով առանձին հրճվանք էր պատճառում մեզ հայրս՝ Անդրանիկ Ավագյանը: Նա աշխատում էր «Ոսկեհասկ» կոոպե-

րատիվում, սիրում էր իր աշխատանքը: Ահապոր սղետը մեզանից խլեց մեր հայրիկին, կորցրինք այն, ինչ հնարավոր չէ վերադարձնել: Ինչ հարկն մի շենքի մեր բնակարանում տատիկիս հետ միասին հայրը աղետի անմեղ զոհ դարձավ՝ թեթի թողնելով ջազում նպատակներ, միայնակ ու վրջ տահար թողնելով մայրիկին, ինձ ու եղբորս:

Գ Ն Ա Ց Ի Ն, Կ Յ Ա Ն Ք Ի Ն Ծ Ա Ր Ա Վ

ՍԵՅՐԱՆ ԱՐՐԱՀԱՍՐ ԳԱՆՏՅԱՆԸ ծնվել է 1960 թ., սովորել և ավարտել № 10 ֆրանսիական թեոլոգիկոս քոլեջը, ապա զորակոչվել խորհրդային բանակ: Մատայն լույց հետո ավարտել է 6-ամսյա զինվորական դասընթացները և շարունակել է զինծառայությունը ԳԳՀ-ում: 1986 թվականին կամավոր մեկնել է Աֆղանստան, վերադարձել բազմաթիվ պատվոգրերով ու մեդալներով: Ամուսնացել է ԳՐԵՏԱ ԳԵՎՈՐԳԻ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆԻ հետ և երջանիկ էր համարում իրեն իր երեք զավակներով: Նոր բնակարան էին ստացել Քուլ վարային թաղամասում, շատ ուրախ էր, որ ապրելու է հայրենի քաղաքում, բայց... կնոջ հետ արհավիրքի զոհ դարձավ: Գրեուան ավարտել է № 12 միջն. դպրոցը,

ապա՝ կենտրոնական թիթի արդյունաբերության տեխնիկումը, եղել ուսման առաջավոր, ակտիվորեն մասնակցել տեխնիկումի հասարակական աշխատանքներին: Սիրում էր ամուսնուն, հրապարակում զավակներով, նորտասարդ զույգերը զեղծիկ ծրագրեր ունեին իրականացնելու, հույսեր ու երազանքներ: Ցավոք, ամենին կիսատ մնաց, փշրվեց վայրկյանների ընթացքում:

Տագնապալի հեռախոս

(Միջոց՝ «Հեռուստային» № 18-ում)

ՄԱՅՈՒ ՀԱՎՈՐՑԱՆ. «Բնար» շինարարական կոոպերատիվի նախագահ.— Հենց նոր վերաշարժա Սպիտակից: Մտաշոքիկ էինք պնտել գործնական օգնություն ցույց տալ փրկարարներին: Բայց հավատացեք, հնարավոր չեղավ որևէ գործ ձեռնարկել: Թեր թի միջոցով ուզում եմ առաջարկություն անել:

Նախ, հարկավոր է հենց տեղերում ստեղծել փրկարար խմբի շտաբներ, որոնք կունկրես իրավիճակից ու անհրաժեշտությունից ելնելով, կկորդինացնեն բոլոր աշխատանքները, հանձնարարություններ կտան ելլած շրկատներին:

Բոլոր մեխանիզմները կուտակված են հիմնականում Սպիտակում, Լենինականում, որոնք օգտագործել իսկ հնարավոր չէ մեծ խտության պատճառով: Հարևան շատ գյուղերում նույնպես կա դրանց անհրաժեշտությունը:

Առաջարկում եմ նաև, որպեսզի անձնական օգտագործման ախտանշանների ազդեցող կուտակումներ չլինեն, միջքաղաքային տրանսպորտի միջոցներով մարդկանց հասցնել աշխտից տուժած իրենց հարազատների մոտ՝ դրանց մեկնման մասին նախապես տեղեկացնելով ռազիոյով:

ՄԱՅՐԸ ԵՎ ՉԱՎԱԿՆԵՐԸ

ԲՈՒՐԱՍՏՅԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՃՂԻԿՅԱՆԸ ծնվել է 1963 թվականին, կենդանակում: Սովորել և ավարտել է № 28 միջնակարգ դպրոցը: 1980 թվականին ընդունվել և ուսանել է բժշկական ուսումնարանում: Ուսումնարանն ավարտելուց հետո Բուրաստանը շապահովվեց համապատասխան աշխատանքով և քառիպված գործի անցավ «Հայհարհատմահենա» արտադրական միավորումում: Բուրաստանի միակ է-

րագանեն էր մարդկանց օգտակար լինել, ծառայել հասարակության շահերին: Ամուսնացած էր: Ուներ երկու առու զավակ՝ 8-ամյա Վարդանը և 4-ամյա Արմանը: Ապրում էին ուրախ և երջանիկ, անտեղյակ խաղաղ երկնակամարում կուտակվող սև ամառների մասին: Աղետի ժամանակ տանն էր Բուրաստանը և զոհվեց երկու անգամ համատակներին զրկում պինդ սեղմած:

ՎԱՐԴԱՆԻ և ԱՐՄԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՉՈՎՀԱՆՈՒՄՅԱՆՆԵՐԸ ծնվել են 1982 թ. և 1984 թ.: Կյանքից հեռացան տակավին կյանքը չհասնելով և նոր միայն սկսելով ընկալել խաղերից դուրս գոյություն ունեցող բարդ ու հակառակ աշխարհի առաջին տեսիլներն ու հարազատների պատմածները:

ԵՎԻՍԵՐԻՆԵՐԸ՝ ՍՊԻՏԱԿԻ ՇՐՋԱՆԻՑ Երկուսն էլ ծնվել են լեռն ստորոտում ծխարած ոչ մեծ գյուղում՝ Միլիանում (Արագածի շրջան) 1304 ԱՆ 1956, ՆՈՐԻՎԸ՝ 1965 թվականին: 1304 ԱՆ ՄՅԱՆԻԿԻ ՄԸՎԸՐՏՅԱՆԸ սովորել է տեղի միջնակարգ դպրոցում, ավարտել այն և մեկնել քաղաքային ծառայության: Մասնաշրջանից տուն գառնա-

լով, կրթությունը շարունակել է տեխնիկումում: Ապա ամուսնացել: Երկու աղջիկ և մի աղա ուներ: Ուղիք՝ Մյանիկը, մեկ տարեկան էր, որ հայր աշխատանքի քերումով տեղափոխվեց Սպիտակ: Երկրորդը օրը նա աշխատանքում էր՝ կանոյի խանութում: Նա իրեն չի կորցնում և զգալով աղետի վտանգը, նախ օգնում է աշխատողներին զուրս գալ և վերջում չի հասցնում, մնում է դռների

արանք՝ ընկնող պանելների տակ: ՆՈՐԻԿ ՄՅԱՆԻԿԻ ՄԸՎԸՐՏՅԱՆԸ նույնպես ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ազատ ժամանակ և արձակուրդների շրջանում նա օգնել է աշխատանք ձեռնարկող գաղտնի և անանապահական ֆերմաներում: Առանձնակի սեր ուներ երգի ու երաժշտության նկատմամբ: Մինչև բանակ մեկնելը նա գյուղում ինքնագործ խումբ կազմակերպեց և համերգով հանդես էր գալիս ինչպես հայրենի Միլիանում, այնպես էլ շրջանի գյուղերում: Մասնաշրջանից հետո աշխատանքի էր անցել Սպիտակի կարի արտադրական միավորման մշակույթի տանը: Նորիկը լավ երգում էր և նվագում տարբեր գործիքների վրա: Երկրորդը սև օրը նորիկը գործանդամ էր և զոհ զենաց տարերին: ԱՐԱՄԱՏԻՍ ՇԻՐՈՅԱՆ

ՎԱՆԻԿ ՀՐԱՆՏ ԱՆԻՐԵՍՅԱՆ ... Ես կանգնում եմ համփոք վրա ամեն օր Եվ ազդեցում, և լալիս եմ թեղ համար... Ծնվել է 1953 թ.

Վանիկը... Կան է թե՛ կյանքն ինք, առել է թե՛ լեցան զարկերով բարախոյ մի սրտ, երբև չբխամոնոյ ծախս ու հավերժ կենդանի երաժշտություն: Թեչան էր երգում, առաված իմ, ինչ զգացմունտ ու կրակ էր գնում երգի մեջ: Ընկերները միշտ շշեում են՝ Վանիկի երգն ուրիշ էր: Ուրիշ էր և ինք: Ամեն ինչ հասցնում էր: Աշխատում էր եղկոզ հասարակների գործաբանում, կուսակազմ էր, նվագում էր, ժամանակ էր գտնում բնաանիթի, երկու դասուերի համար: Խեղև փոքրիկներ, ընտրությունը շուտ էր ձեռ հանգեց, իսկ

նախաազիր անասնի դաժան զոքվեց: Ասում են, ծանայնակը լավ բժիշկ է: Սուտ է: Այս բնաանիթի վիշտը նույնիսկ ծամանակը չկարողացավ պատել միտքաբության մամուսով: Չեն շորանում կնոջ ու մոր աշխեր: Գնալով խորանում է կարոտը, որ միաժուլվելով Վանիկի ձայնի կլեկներին վերածվում է դառն հառաչանքի՝ ... Ես կանգնում եմ համփոք վրա ամեն օր Եվ ազդեցում, և լալիս եմ թեղ համար...

ԱՍՏԱ ԳԱՆՏՅԱՆ ՄԵՎԵՆ է 1897 թթվականի սեպտեմբերի 15-ին, կենդանակն Բաղամում: Աշ-

խատում էր նախապահային անտորանների միավորումում: Հաջողական էր, իր գործի կաշ գիտակ, կարգապահ անձնակազմություն: Երազում էր միակ որդան ամուսնացնելու մասին, և այդ օրերին տանում էր Երանդազին նախապատրաստական աշխատանք: Ինչ կարոտով էր սպասում այդ որդան: Հենց այդ կապակցությունը էլ արձակուրդ էր վերցրել: Տեղերի կանչով գնաց աշխատանքի և այնպես չվերադարձավ, զոհվեց աշխատանքում, մի խոր վեր թացելով հարազատների և երան նախադրների սրտերում:

ԱՊՈՒ ԺՈՒՆՈՒ
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ծնվել է 1938-ին Ավարտակ
է Դուկասյանի անվան միջ-
նակարգ դպրոցը և աշխա-
տանքի անցել գույպեղենի
միավորման գործող արտա-
դրամասում, ուր և գործող
քանվորումի աշխատեց մին-
չև իր կյանքի վերջը: Այդ օրը
նա աշխատանքի չէր, տանն
էր՝ Ժիրակացի փողոցի № 13
շենքի № 28 քնակարանում:
Նրա մեծ տանն էին տղան,
աղջիկը՝ Մարթուհին, երկու
թոռնիկներն ու փեսան: Աղե-
տից առաջ նա եղել է բարե-
կամուրու տանը, շենքի մուտ-

քից նա ներս է մտել երկրա-
շարժի առաջին րոպեին և ա-
տիճանների վրա տեսել է քը-
նակարանից դուրս եկած իր
մեծն հարազատներին: Մինչև
սիտի իմանար եղելությունը,
շենքի երկրորդ հարկի աստի-
ճանների տակ է սուզվել, մահ
կանգառն կհրեղով 22-ամյա
տղայի, 23-ամյա փեսայի, դեռ
երեք տարին չըրորած և մեկ-
ուկես տարեկան երկու թոռ-
նիկի մեծ հարեբախտաբար,
աղջիկը՝ Մարթուհին, փրկվում
է ուղքի անդամահատումից
հետո:

ՀՐԱՉԻԿ ԿԻՄ

Ծնվել է 1966 թ. դեկտեմ-
բերի 24-ին: Սովորել և ա-
վարտել է Դուկասյանի ան-
վան միջնակարգ դպրոցը և
աշխատանքի անցել հղկող
հաստոցների գործարանի № 4
արտադրամասում որպես
խառատ: Հենց արտադրու-
յունից ել 1985 թվականին
մեկնել է զինվորական ծառա-
յության, ստացել կրտսեր սեր-
ժանտի որակավորում:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

1987 թվականին վերադար-
ձել է զինվորական ծառայու-
թյունից և վերստին աշխա-
տանքի անցել հարազատ ձեռ-
նարկությունում, նախընտրած
հոգեմտու մասնագիտությամբ:
Երկրաշարժի օրը նա երկրորդ
հարկ էր աշխատելու և մնա-
լով տանը, զոհվեց, մյուս մեթ-
ձավորների հետ միասին:

ԿԻՄ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԺԱՆՆԱ ՀԱՎՈՐԻ ԲԱՅՔՈՒՐԿՅԱՆ
(ՆԱԶԱՏՐՅԱՆ)

սուցչուհի խելացի էր, հարգ
ված կոլեկտիվում:
Ժաննան ամուսնացավ և ե-
րեք երեխա ունեցավ: 1978
թվականին տեղափոխվեց Լե-
հինական և աշխատանքի ան-
ցավ Մալիաշանի ջերմոցային
ամենաբարձրում, որտեղից էլ
քնակարան առաջավ:
Այդ բարի, քնքուշ կինը չը-
վայելեց իրեն բաժին ընկած
երջանկությունը: Չարաբաս-
տիկ այդ օրը տանն էր ամուս-
նու և երեխաների հետ (Ար-
սեկնիկը դպրոցում էր): Ընկն
վեց շենքը, պատերը փուլ և
կան և ամեն ինչ պատվեց
թանձր փոշով: Անուսինը հասց
րեց երկու երեխաներին գրկած

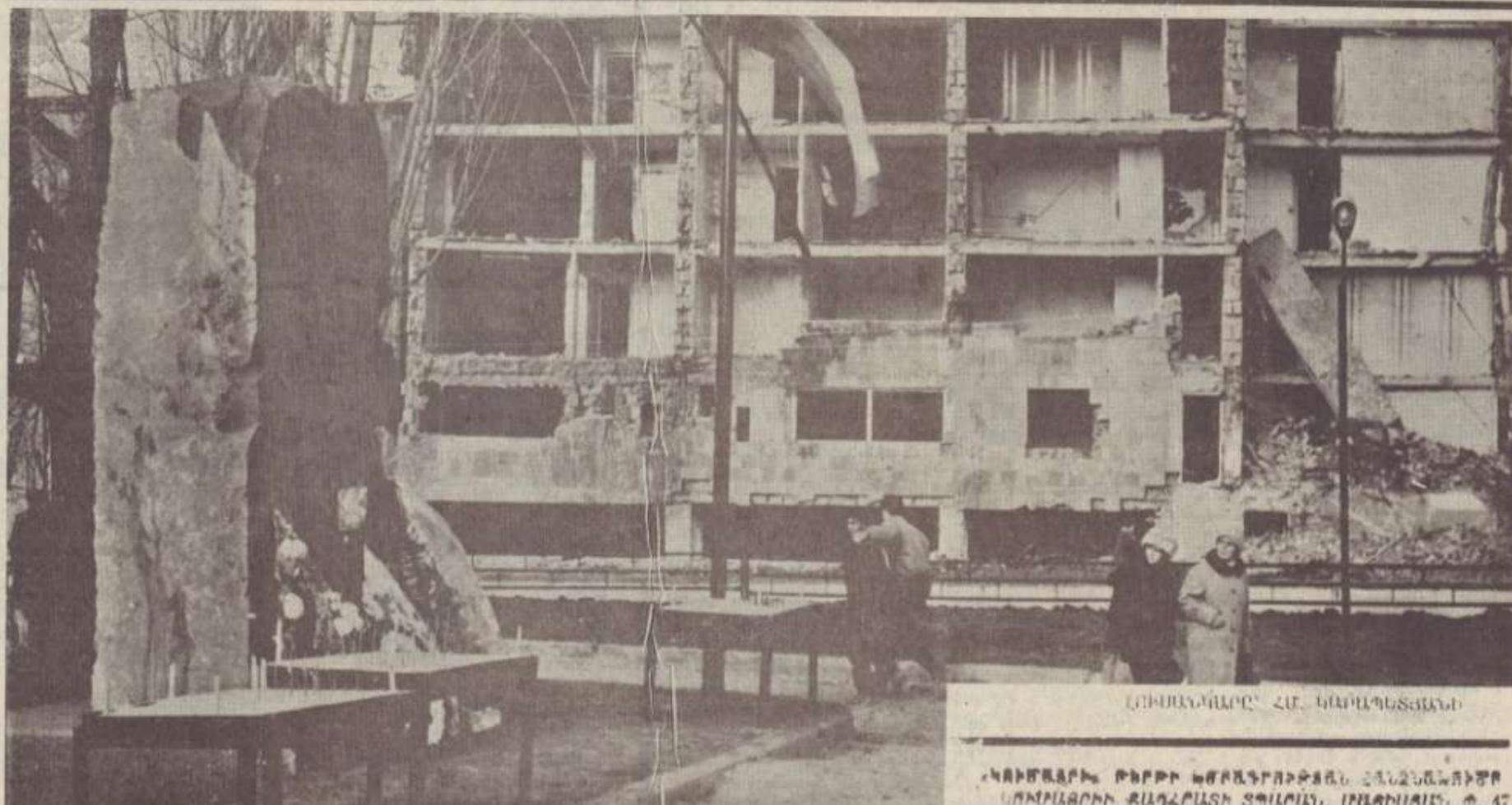
դուրս թռչել, մտածելով, որ
Ժաննան էլ հետևից կգա: Ա-
վաղ, կինը չհասցրեց: Չորս
օր փլատակների տակ մղձա
վանջացին ինչ ծանր պահեր
ապրեց Ժաննան, անընդհատ
կրկնելով «Երեխաներս՝ ո՞րչ
են» հարցը: Դժվարությամբ
հանցեցին և անմիջապես տեղա
փոխեցին Մարաթիկ, հուսա-
լով, որ կփրկվի: Չգիտեցավ,
հանգեց ճանապարհին:
Ապրում են Ժաննայի երեխա
ները հոր խնամքի տակ, ա-
ռանց սիրելի մազբիկի քնքշան
ը՝, կարտով ու սպասումով,
ուրբե՛ կգա մայրիկը, կշոյի
գլուխները և տունը կցցվի լույ
սով ու ջերմությամբ:

Երկրաշարժին անմեղ զոհ դարձած կնոջ՝ ԼԻԶԱ
ԱՂԱՄՅԱՆԻ հիշատակին:

Օ թ ե գ ի շ ե ը ի ի ն ե ի

Եթե գիշեր լիներ,
Ցախ թեթև կլիներ,
Եթե գիշեր լիներ,
Կյանքիս իմաստը կլինե՛ր,
Եթե գիշեր լիներ,
Ուրբ րիկ կլիներ,
Եթե գիշեր լինե՛ր...
Բայց եթե գիշեր լիներ
Միգուցե ավելի՞...
Պատանի, մանուկ,
Հիվանդ ու ծերունի,
Կին ու աղջնակ,
Հարս՝ նորաստեղծ
Սնցում ունեցեց,
Ջայն որոտոցից,
Խույ հունդոցից,
Թափվող ծեփոնից
Հենց տեղն ու տեղը
Հոգու ցնցումից,
Վախ ու սարսափից
Կամ անմիջապես,
Կամ էլ քիչ հետո՞...
Օ՛, սոցոմ-զոմո...
Այն ժամ ոչ ճար,
Ոչ հույս
Եվ ոչ լույս...
Օ՛, դժոխք երկնային
Անկոծ ակունքին:
Եթե գիշեր լիներ,
Դպրոց, գործարան,
Մտոր մանկական,
Այս րարան՝
«Մեծն» կանառի
Ջոներ չէր լինի...
Եթե գիշեր լիներ,
Ծառ-չառ օջախներ
Մարած կլինե՛ր...
Իսկ եթե լիներ
Ժամին մեկ ուրի՞շ,
Ասե՛ք ավարտին,
Դաս ու դպրոցի,
Հոգնած բանվորի...
Կարծես ժամն այն
Թեկուզ ունայն
Ինչ-որ չափով...
Է՞... Եթե գիշեր լիներ,
Եթե,
Եթե...
Մտմտում է տերը ցամի՛
Ուզում զաննի
Քիչ առավել
Ու քիչ քարվոց
Հարմար մի ժամ,

Որ այն դեպքում...
Օ՛հ ինչ ծանր է
Վիշտը ցամի,
Օ՛հ ինչ դառն է
Կյանքը հիմի,
Օ՛հ, թող, որ չորամար
Այն ստեղծողի արգամող
մոր
Եվ ողելը նրանց մեծ հոր,
Թող ցնցումը 88-ի
Որ ծամին էլ կուզեր լիներ,
Թեկուզ գիշեր,
Թեկուզ ցերեկ,
Միայն մի քիչ խիղճ թող
լիներ
Ու գոփողը չափով դիզեր...
Ցափի տերը մտածում է,
Լուռ տանջանքից նա
հեծում է,
Ողել մաշում,
Եղունգներով քարեր
տաշում,
Գերեզման է շինել հիմա
Ուխտատեղի է դարձրել
նա...
Բախ՛ս,
Մե՛րս,
Քո՛ւրս,
Հոգի՛ս,
Սիրելի՛ս...
Կեսը ճաղմով,
Կեսն էլ անմայն
Տասապում են,
Հոգի մաշում,
Իրենց անմեղ զոհին
հիշում...
—Ա՛խ, թե որ գիշեր լիներ,
Եվ կամ, թե չէ հիմզին
քիչ մտո,
Սև աչքերով այն եղևիկը
Ողջ էությանը կյանքին
կարոտ
Հիմա նստած օջախիս մեջ
Ան ու վախով ու
սարսափով,
Կհիշեր ընդմիշտ,
Թե ի՞նչն, ինչպե՛ս եղավ
Ինքը բաղբին ինչպես
գտավ,
Ու երկուսին թեևի առած
Դողողալով դուրս թռավ...
—Ա՛խ, միայն թող գիշեր
լիներ...
Ա. ԱՆՏՈՆՅԱՆ

ԼԻԶԱ ԱՂԱՄՅԱՆԻ ՀՄ. ԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԸ

ԿՈՒՐՏԱԿԻ ԲԵՐԲԵ ԿՐԵՆԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀՅՈՒՄՈՐԻՍՏԻԿ
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԲԱՆԿԱՍԻ ՏՈՒՐԱՆ, ԻՐԱՆՈՒԱՆ. Թ. 17